

макар, че раздорите са големи, защото всички разногласия са чезнали при едничката дума „Бащиния“. „Пан Тадеуш“, принадлежи към числото на най-величавите по замисъл и художествена обработка епически поеми. Само в оригинал като се чете това творение може да се разбере неговото величие. За съвременния историк неговото значение се заключава в това, че Мицкевич е създал с него изкуствения национален епос, това което Пушкин е сторил с Евгений Онегин; ала в „Пан Тадеуш“ има по-вече чувство и по-вече действие. В характеризиране на обществото през тия твърде интересни времена поета е голем майстор на реалистично възсздаването действителност. „Пан Тадеуш“ се отличава с тънък изящен хумор и обилно весели сцени (лов, препирни за ловни кучета, празнични пиршества и др.). По-верната характеристика на Красински, в това произведение са слети Дон Кихот с Илиадата. И само за женските характери, може да се каже, че са изнесени по-слабо от колкото мъжките.

Поемата завършва с акорди на примирението. Висшето ѝ значение е в това, че в нея е добре разбрана душата на народа в минути на вжодушование и подем; това е огъня, който пали душата на поляка при звуците на мазурката. Шляхтската девица, в простия литовски народен кустюм, извиква очерование у полските ветерани. Янкел, еврей — патриот, започне ли каква да е историческа симфония и веднага пред генерала Домбровски и Княжевича се чува: Марш, марш, Домбройский (думи из песента: Jeszcze Polska nie zginela).

Сждържанието на „Пан Тадеуш“ се развива около враждата на фамилията Хорешко (Оржешко) и Соплиц. Предложението на Хиацинта (Яцка) Соплиц, искайки ръката на гордия магнат Хорешко, макар и не направо, било отклонено. Соплиц, при нахлуването на русите, застреля бащата на любимата си. Така загива последната гранка от рода на Хорешко по мъжка линия. Хиацинт се разкайва за простъпката си и изчезва. Негова син Тадеуш се възпитава от вуйка си, който е същевременно и възпитател и на дъщерята на Хорешко. Последната (Зося) е под попечитателство на кокетливата Телимина, която не е далеч от това да увлече в себе си неопитния Тадеуш, идвайки си на ваканция. Графа, наследника на Хорешко, бива склонен от слугите на убития и решават да отмъстят на Соплиц; обсаждат замък, дето живей брата на Хиацинта. Така се прилага присъдата на шляхтския самосъд. След леката победа съдящите пируват и пият. В това време приближават русите, идейки да освободят замък, ала полската шляхта, чийто водител става монаха Робак, отбива нападението. Непримиримата вражда между поляци и руси намира място и в поемата.